Ч. 63 Середа 19 (31) марта 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Найвисша Престольна промова.

Вчера дня 29 марта в полудне отворив Є. В. Цїсар торжественно нову сесию Ради державної Престольною промовою. Коли в цїсарскім замку зібрали ся члени обох Палат, промовив до них Монарх від Престола, зазначуючи в своїй мові, що Репрезентация держави оправдала в часї минулих сесий довіре, покладане в еї любві вітчини і розвазї. Мова висказує ожидане, що присутні посли розвинуть дальше то, що так щасливо розпочато попередно. Мова вказує на довершене розширене права виборчого, котре справляє, що після справедливости можуть бути заступлені інтереси всїх верств у всепільній роботї для добра загалу. Праця над розвитком конституциї набирає значіне в змаганях, що стремлять до переведеня здорових социяльних реформ.

Престольна промова підносить конечну потребу заопікувати ся населенем в напрямі культурнім і материяльнім — потреби злагодженя ріжниць в рамах суспільного порядку, щоби не ставляючи підприємцям надмірних вимогів, що переходили би границї їх сил, скріпити їх конкуренцийну спосібність з заграницею, що вийшлоби також і в користь робітників. Мова Престольна вичисляє потрібні реформи, як реформа закона о забезпеченю робітників на случай нещастних випадків і недуги, як підпиранє ремісників і розвитку промислу та зарядженя що стремлять до усуненя прикрого положеня рільничої продукциї. Однако найважнїйшою і найпильнїйшою задачею єсть справа угоди з Угорщиною.

Правительство ставить собі за задачу дбати о науку і штуку, а особливо о публичне шкільництво; буде старати ся піднести загальну осьвіту спокійним доповнюванем теперішних уряджень. Однак найгарнїйшою задачою школи буде вважати ся виховане.

Дальше зазначив Цїсар у своїй промові потребу реформи законів судівництва, военного судового закона, закона о побираню безпосередних податків, о належитостях правних і карних, реформи ординацій краєвих і громадских і розширеня комунїкаций.

Щоби полагоджене тих численних важних справ вдало ся, потрібно, щоби национальні суперечки не мали на се впливу, а справи порішувано рчево. Добре полагоджене сих задач буде зі своєї сторони мати добрий вплив на розвій кождого краю і народу, причинить ся до усуненя теперішних трудних обставин і злучить всї сили до спільного дїланя в хосен держави. Правительство буде старати ся всякі перешкоди до того заздалегідь усувати і на основі конституциї полагоджувати ріжнї суперечні бажаня; щоби таким чином сотворити відносини, в котрих би противники посполу узнавали свої права і силу та помирили ся.

Тї всї роботи треба би виконати скоро, щоби сойми мали більше свободи в дїланю, тим більше, що справ, придїлених соймам, з річевих причин буде щораз більше.

Що-до заграничної полїтики висказав Цїсар надію, що мимо ріжниць думок держави доведуть східне питанє до ладу. Австро-Угорщина в порозуміню зі своїми союзниками і з заприязненими державами старає ся удержати status quo і спинити наміри ворохобників мира. На поступованє Грециї Цїсар не годить ся, а Туреччинї дає раду усунути сумні відносини, в котрих містить ся причина безконечного занепокоєня.

Клюб руский в Радї державній.

В суботу, 27 марта по відкритю Палати посольскої, зібрали ся на зазив посла Барвіньского на спільну нараду слїдуючі посли рускі Ради державної: Вахнянин, др. Гробельский, Каратницкий, Охримович і пос. буковиньский сов. Винницкий. Пос. Мандичевский не приїхав ще до Відня. Прочі посли: о. Танячкевич, др. Окуневский і др. Яросевич відказали ся від участи в нарадах. Зібрані посли зложили окремий клюб і уконституовали ся в сей спосіб, шо вибрали головою пос. Мандичевского, заступником голови пос. Барвіньского, секретарем пос. Вахнянина а касиєром клюбу пос. Каратницкого. Пос. Винницкий заявив, що він кождого разу возьме участь в спільних нарадах клюбу руского але для береженя автономії краєвої Буковини поки-що не може належати до клюбу послів руских з Галичини.

Ухвалено вибрати пос. Барвіньского до комисиї буджетової і адресової, пос. Вахнянина до комисиї належитостий скарбових, рільничої і податкової; пос. Гробельского до комисиї петицийної і економічної; пос. Каратницкого до комисиї промислової, правничої і промислу спіритусового, пос. Мандичевского до комисиї са-

2)

ГОРБАТИЙ.

(З польского — повість Йосифа Корженьовского).

(Дальше)

Домок уладив Нарбут в середині инакше і зробив вигіднїйшим для себе і для тих, що в нїм мешкали; із вні очистив єго ще, прикрасив ґанком з лат, обсадженим диким виноградом, що отїнював єго і робив з него гарну бесїдку; подвірє покрите травою зрівнав і подосївав лисиии, виплекав живий пліт, ту недорогу а таку велику прикрасу села, від'учуючи свою службу від тої вродженої нам охоти псованя і ломаня, щоби конечне були славяньскі діри і щось нецїлого та розбитого; обширний але занедбаний сад, що мав досить овочевих дерев і пречудний березовий лїсок привів вскорі до ладу при помочи сокири і рискаля, але особливо займив ся найбільшою прикрасою своєї посїлости, величезною, майже столїтною липою, що сама одна стояла в кутї подвіря, а була така красна, кидала таку широку тїнь довкола, що могла би вкрасити і найвеличавійший огород. Нарбут, що любив часом забавити ся і книжкою, умів добре по латинї і був досить обізнаний з давною і новійшою лїтературою, назвав ту липу, липою Івана Кохановского [1]), обрубав з неї сухе галузє, обчистив і велївши зробити просту канапку з березини, сїдав часто на нїй та відмавляв вечерами і ранками молитви. То дерево було для него тим любійше що мав внучку Уршулю, хорошеньку сїмнайцятьлїтну дївчину, котра утративши в рік по єго замешканю в Димівщинї вітця на Литві і ставши круглою сиротою, приїхала до дїдуся і замешкала з ним. Дивлячись з невисказаною радостию на еї ясне і розумне чоло, на еї темні і живі очи, на еї високий і стрункий ріст, слухаючи еї дзвінкого голосу, любуючись еї кождим рухом, еї веселим і сердечним поранем коло цьвітів, коло огородця і корівок, споглядав старець на свою липу і пригадуючи собі співака з Чорнолїся, дякував Господу Богу за ту особливу ласку над собою, що він неучений простак, далеко щасливійший, як був той муж, так заслужений цїлому краєви. Тамтой стратив і оплакав свою Уршулю, а він свою бачить що дня здоровійшою, що дня краснїйшою і тїшить ся еї розвиваючим ся розумом, еї принадою і привязанем.

Таким був той дворок і такі єго мешканцї. О сьвітовних забавах, о якій гучній розривцї, о тім, щоби чим небудь писувати ся, нїхто тут анї подумав. Було там все тихо і спокійно, лише десь колись роздав ся енергїчний і короткий приказ господаря, співанка Уршулї, або голоснїйша розмова говірливої старушки, бо сидячи на ґанку або під липою робила панчоху і оповідала о женитаню свого небіжчика мужа та наводила всї обставини, в наслїдок котрих она, з дому Домбска, а до того з Польщі, мусїла піти за Литвина, що називав ся Шумейко. Однако спокій того тихого кутика вскорі заколотив ся, а щасте, якого якийсь час уживали его мешканцї, вскорі замрачило ся і захмарило, як всьо ясне на землї. Такий бо відвічний порядок на сьвітї, де нїяка радість не обійде ся без примішки сльоз і журби, котрої як видко, наше житє конче потребує, немовби якої приправи, щоби не стало млавим і несмачним.

В тім то дворі і в тім домку старого управителя відбуде ся значна часть подій, котрі ми в нашім оповіданю загадали описати. Ми означили то місце з всякою топоґрафічною точностию, щоби кождий, хто посуджував би нас о надто яркі, нині так невчасні і все нам чужі стремленя, або кому в нашій повісти видалось би що надто натягненим, неприродним і пересадженим, взявши до рук карту Королївства, міг знати, куди має удати ся, щоби на місци переконати ся, що ми оперли всьо на дїйстних фактах і не позволили собі нїякого додатку.

Однако щоби наші читателї могли лїпше зрозуміти всї обставини, дотикаючі змісту сего оповіданя, котрих ми лише легко згадали, мусимо вернути до минулих лїт і дати їм пізнати цїлком подрібно склад того заможного двора, з котрого бере початок і наш герой, о котрім доси не було ще нї слова.

II.

Пан Януш Цїшевский, нинїшний властитель тих дібр і того двора, був сином Валтазара Цїшевского, котрий крім того, що бу Нурским стольником і мав звичайний маєток, справ ся цїле житє о якусь ласку у двора, о староство або крісло в сенатї і нїколи не міг нїчого одержати. Гадаючи, що через сина, котрий

[1]) Ян Кохановский з Чорнолїся, славний польский поет 16-го віку. Мав дочку Уршулю, котрої смерть оплакав в пречудних „тренах“.

нітарної і адмініcтрацийної, а пос. Охримовича до комісиї зелізничої і ветеринарних справ.

Ухвалено внести на слідуючім засїданю Палати посольскої інтерпеляцию до правительства в справі увязненя сьвященикiв руских і селян в часі послїдних виборів до Ради державної через власти адмінїстрацийні.

До комісиї парляментарної вибрано послів Мандичевского, Барвіньского і Вахнянина.

Перегляд політичний.

Є. В. Цїсар приймав в суботу на окремій авдиенциї п. Президента міністрів ґр. Казим. Баденїого. — До Віднй прибула депутация перска зложена з пятьох членів під проводом надзвичайного посла, ґенерала мірзи Реза Хана, щоби урядово оповістити Є. В. Цїсареви вступленє на престол шаха Муззаффер-Еддіна.

На вчерашнім засїданю угорскої Палати послів поставив президент міністрів бар. Банфі внесенє в справі скликаня квотової депутациї, котра має зібрати ся ще перед великодними сьвятами. Референтом тої депутациї буде замість пос. Фалька пос. Людвик Лянґ.

Після найновійших донесень вирізали Турки в Токаті 400 Вірмен. Порта заявила амбасадорам, що всї виновники різнї будуть покарані смертию і вислала до Токату два баталїони війска.

Кажуть, що Анґлїя готова займити Крету в спілцї з Франциєю, або Росиєю. Кожда з держав вислала би по 5000 войска. Росия не згодила ся на то предложенє з огляду на Францию.

Новинки.

Львів дня 30-го марта 1897.

— **Імекованя.** П. Міністер скарбу іменував секретаря прокураториї скарбу в Чернівцях дра Тад. Буяка секретарем прокураториї скарбу у Львові. — П. Намістник іменував офіциялів рахункових Намістництва Вепед. Грегоровича і Брон. Вичиньского ревідентами рахунковими; асистентів рахункових: Кар. Савицкого, Ів. Мильковского і Руд. Мавтнера офіциялами і практикантів рахункових: Володим. Барановского, Казим. Морельовского, Винк. Зайончковского, Винк. Здановича і Арк. Малецкого асистентами рахунковими Намістництва. — Професор краківского унїверситету др. Ридиґер і др. Глюзиньский іменовані звичайними професорами виділу медичного на унїверситетї у Львові, а то др. Ридиґер для хірурґії, а др. Глюзиньский для внутрішної медицини.

— **Зміни в розміщеню войск в Галичині** в р. 1897 будуть такі, після донесеня Wiener Ztg.: 1-ий полк драґонів перейде з Терезиєнштадту до Станиславова (Товмача), 8-ий полк уланів з Станиславова (Товмача) до Чорткова, Заліщик і Монастириск; полк артилериї дивізийної ч. 1 з Вадовиць до Кракова.

— **В память XXXVI-тих роковин смерти Тараса Шевченка** устроює дня 4-го н. ст. цьвітня тов. „Бережаньский Боян“ в сали ради міскої в Бережанах концерт з такою програмою: 1. Вступне слово. 2. Бортнянський: Концерт XXIX „Восхвалю“ хор міш. 3. Скрипка сольо. 4. Лисенко: Сольо тріо з опери „Різдвяна ніч“. 5. а) Лавровский-Ремеза: Корова золотая“, б) Ремеза: „Туга“ хор. м. 6. Відчит. 7 Колесса: „Вулиця“ хор. міш. 8. Деклямация. 9. Фортепян. 10. Січиньский: „Днїпро реве“ хор міш. Вступ від особи 1 зр. Початок о $7^1/_2$ вечером.

— **Потвердженє вироку смерти.** Касацийний трибунал у Відни потвердив засуд смерти виданий на Фока, котрий в своїм часї допустив ся був замаху динамітового на столяря Баша.

— **З Відня** доносять, що перед розпочатєм нової сесиї ради державної відправив дня 27-го с. м. службу Божу для послів руских посол-крилошанин Гробельский в церкві св. Варвари.

— **З перемиской епархії.** Завідатель варяжского деканата о. Мих. Ковшевич іменований дїйсним деканом з правом ношеня відзнак крилошаньских. — Завідательства одержали оо.: Коритовский в Сиґнявці дек. любачівского і Ів. Федів в Белзи дек. потелицкого.

— **Дохід з концерту** 36-тих роковин смерти в память Шевченка, устроєний рускими товариствами у Львові, приніс всього доходу 491 зр. 20 кр. По відтрученю видатків, остало чистого зиску 203 зр. 88 кр., котрі призначено на побільшенє стипендийного фонду ім. Шевченка.

— **З Станиславова** пишуть, що па господарске віче устроєне тамошною філїєю „Просьвіти“ зібрало ся мимо непогоди звиж 300 селян з окрестности. Віче відбуло ся в сали Седельмаєра. На вічи мав др. Коцюба виклад о молочнім господарстві, котрого всї присутні вислухали з великим занятєм.

— **О клевету** відбула ся перед станиславівским судом присяжних карна розправа против Саламона Ґріфля, директора кредитового товариства в Надвірній, члена ради міскої і арендатора пропінациї та против его секретаря Вольфа Єґера. Обжалованє закидає їм, що минувшого року внесли до прокураториї державної фальшивий карний донос на судового возьного Коклу, немов би він спроневірив побрану при екзекуциї готівку. По переведеній розправі засудив трибунал Ґріфля на 5, а Єґера на 2 місяцї вязниці.

— **Гарний вік.** В Мехіку помер недавно один кольоніст. Покійний уродив ся 1742 р., отже прожив аж 154 літ.

— **Заснованє „Зорі“** міщаньского і ремісничого товариства в Перемишли відбуло ся в четвер 25 марта. Товариство то для міщан і ремісників — як пишуть перемиські ґазети — отворене при ул. Водній ч. 6. По торжественнім богослуженю в рускій катедрі, посьвятив его міский парох о. крил. Подолиньский і заохотив хорошою промовою зґромадженних над 50 членів до щирого дїланя на народних і релїґійних основах, а опісля обдарував щедро нове товариство і сам записав ся до него. До товариства приступило дуже богато Русинів з перемиской інтелїґенциї так сьвіцкої, як і духовної, піднерли его спорими датками і на будуче прирекли его підпирати материяльно і морально і тому можна надїяти ся, що невдовзї мури невеличкого теперішного льокалю будуть мусїли розширити ся. Після статутів „Зорі“ цїлию товариства має бути не тілько осьвіта через читанє ґазет, книжок і слуханє користних відчитів та товариські забави, але також вишукуванє відповідних занять для ремісників, висиланє молодших до славних фабрик або варстатів, удїлянє біднїйшим материяльної підмоги, а навіть мають основати задаткову майже безпроцентову касу. — Коли сповнять ся ті всї пляни, то основателї того товариства положать правдиву, віковічну памятку в Перемишли, а оно може стати ся тілько через працю і у спілцї. Преосьв. епископ Чехович, як місцевий

ростучи ставав чим раз гарнїйшим хлопцем і вказував деякі спосібности, буде міг лекше дійти до тої цїли, призначив его насамперед на пазя, а відтак на шамбеляна і длятого велїв его добре вивчити по французки, щоби ему дати ключ до ласки дам, а через них до ласки королївскої. Задля краєвих відносин не прийшло нї до шамбеляньства нї до пазівства, але пан Януш хований завчасу в таких намірах, хоч досить слабосилий і нервовий, коли доріс, став дуже милим молодцем, поворотним і стягав на себе очи всїх сусідок. В р. 1805 умер єму отець і лишив велику, чисту, незадовжену маєтність, а крім того лишив єму майже тілько що маєток, бо прихильність, вірність і привязанє такого управителя як Нарбут.

Скоро хороший молодець побачив себе паном своєї волї, постановив ужити свого імени і своєї особи. Тодї були так звані пруcкі часи і Варшава стала знов столицею краю, але столицею забав, зібгавшим найгарнїйших женщин, найбільше вирозумілих мужів і молодежи, котра в недостачі висших цїлий і поважнїйшого занятя пустила ся на любовні пригоди, шалїла на забавах і нічних гулятиках, тиснула ся до Яблонної і в тім занятю без ужитку і чести марнувала батківскі маєтки і тратила сили і здоровлє. Пан Януш перенїс ся також до Варшави. Однако мав на стілько розуму, що віддав цїлий свій маєток до вірних рук Нарбута та при тім дав єму сьвяте слово чести, що не буде затягати довгів і стратить лише тілько, кілько єму Нарбут призначить до страченя з доходів маєтности. У Варшаві дав ся пан Януш скоро пізнати. Запопав ласки у пань, що найлїпше уживали житя і користав так добре з пруских часів, що змарнів, потоншав і так розстроїв свої нерви, що кождий крик, або несподїваний гук майже полохав его. Отже хоч так дуже знищив здоровлє, а не мав нїколи военного духа, то однако по утвореню князївства Варшавского, з честилюбивости і пертий загальною струєю, пішов разом з иншими до войска. Але в р. 1809 тяжко ранений під Сандомиром, скористав з тої пригоди і по виличеню ран покинув войскову службу та повернув до дому.

Тодї мав пан Януш двайцять сїм лїт, але надуживши молодости, не чув в собі нїякої потреби любви, нїякої охоти доповнити своє істнованє другою половиною житя; не бачив довкола себе нїчого, що побудило би его серце до солодкого і лаґідного чувства або що розворушило би в нїм одну з тих бурий, котра часом отвирає рай на земли, або нищить цїлу будучність. Він жив собі на селї спокійно, на весну пив козяче молоко, лїтом їздив до купелїв, впрочім бавив ся лише легко лїтературою, не господарив цїлком, бо того не потребував, словом уникав всього, що могло би несподївано потрясти его нервами або немило его дїткнути. З тої причини приймав лише спокійних і тихих гостий і їздив лише до таких сусїдів і то в часї найлїпшої дороги, у котрих було тихо, де дїти не галасували і не вивертали несподївано столів і крісел, де господар і гостї не стрїляли до цїли, де не було віденьского фортепяна, на котрім вигравала би панна на відданю гучні сонати і вабила до себе переразливими тонами женихів.

Серед такого стараня о здоровлє і нерви не бавив ся пан Януш в патриотизм і в 1812 р. сидів дома, а по приверненю королївства, хоч ще був молодий і значно скріпив ослаблені свої сили, не вступив нї до новоутвореного войска нї до нїякого уряду. Цїлим его старанєм було устроїти собі дім так, щоби мав цїлковиту вигоду, повну тишину і щоби усунути ся від всякого гамору господарского, від стукоту, крику, що всьо робило єму прикрість. Тому всї комнатки, в котрих мешкав, були вистелені килимами, як який анґлїйский дім; подвірє від воріт аж до стайнї було висипане грубою верствою піску, в цїлім дворі не було нї одного пса, щоби нагле не забрехав, рушницї нїхто й на лїк не найшов би, а о занятках і підковах у чобіт всї его слуги вже й забули, бо так само як сам пан Януш ходив все в черевиках, прикритих камашами, не міг і нїхто зі служби инакше перед ним показувати ся. Лише один Нарбут мав привілей на рушницю, на пса до ловів і на чоботи з холявами.

На нещастє доводить кожда привичка, коли хто має час і способи далеко, дальше, ніж собі чоловік спершу того бажає. Пан Януш глядав спершу спокою і хотів, ощаджуючи свої нерви вилїчити їх з надто великої дразливости, а дійшов на тїй дорозї до пересади, котра зробила его дивним, сьмішним і відіпхнула від него сусїдів. Наша шляхта з природи криклива і голосна, котрої нерви чим небудь не зражують ся, котрої уха привикли і немов люблять безнастанний скрипіт дверий, стукіт неприязаних віконниць, свист вітру через вибиті шиби, дирчанє роз'їзджених і грозячих перевернєнєм повозів, почала собі з него кепкувати, називаючи его дім зачарованою палатою, де честному шляхтичеви не вільно навіть рушитись, виложеним килимами монастирем, а его самого слабуючим на паньскість черевичковим Кармелїтом. Ті кепкованя доходили до него ріжними дорогами, чим раз більше его разили, так що по кількох лїтах яких-таких знесин з сусїдами, настав цїлковитий розрив і пан Януш прозваний диваком, самолюбом, великим паном і т. ин. лишив ся майже сам.

Будучи в такім положеню, в осени 1813 р., коли доля Европи важила ся і мав настати новий порядок річий, пан Януш що ще більше закопав ся дома і на крок з него не вихиляв ся, звернув очи на прехорошу, вісїмнайцятьлїтну дївчину, котра нагле показала ся в его дворі, а котрої перед тим не бачив. То була справдї нова мешканка того тихого дому, се-

владика, поблагословив товариство, обдарив гойно і прирік підпирати материяльно.

— **Спроневірене.** В товаристві взаїмної помочи приватних офіцияліcтів у Львові спроневірено суму 3862 зр. Спроневіреня допустив ся один з урядників, котрий має стягати вкладки від членів товариства в повіті львівским, а відтак вилачувати їх до центральноuо заряду у Львові. Спроневірене видало ся в той спосіб, що згаданий урядник утік до Румунії. Мимо того товариство не потерпить ніякої шкоди, бо спроневірену суму покриє брат урядника.

— **Нещастні пригоди.** В Черлянах день 22 с. м. був фেральним, бо в тім дни було в папірни дра Колішера аж три нещастних случаїв покалїченя, і то небезпечного. Перший робітник, що потерпів тяжку ушкоду, називає ся Яцко Ключник, паробок з Мавкович; єму упавше сито, що пересїває мелене дерево, поломило ногу. Другий робітник, Петро Баран, упав так нещасливо, що зелїзний гак здер єму з голови шкіру разом з волосєм, та й череп сильно ушкоджений; тепер єго голова гей-би оскальпована; та й мала надія на подужане. Третого робітника, Івана Жука з Черлян, ухопив пояс трансмісийний та потягнувши під машину, трохи не розірвав єго на кусні; лише скоре застановлене машини спасло єму житє, котре й так сильно загрожене, бо Жук має одну ногу зломану, руку сильно покалїчену, а голову само-ж так покалїчену і розбиту. Оба послїдні — молоді мужчини і жонаті.

Штука, наука і лїтература.

— **„Правди“ ч. 11** з дня 26 марта містить: Докінчене статї „Могила Т. Шевченка (частина з подорожи Ол. Барвіньского по Українї); — статю „Дещо про нужду хлїборобів“; — продовжене Шевченкової поеми „Невольник“, та „Сьміх і горе“. — З ілюстраций містить се число: Портрет Т. Шевченка, вид хати в серединї на могилї Т. Шевченка і ілюстрацию до Шевченкового стиха „Вечір“.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і виховане.

Добрі ради.

— Розсадник під тютюн. Перша найважнїйша річ при управі тютюну — се добрий розсадник, без котрого не можна мати доброї і вчасної росади. Найвідповіднїйша пора до закладаня розсадників єсть конець місяця марта. Розсадник треба конче що року закладати новий; старий (річний або дворічний), хоч би на око був і добрий, треба розібрати і заложити новий, а то ось чому: Гній в розсаднику стратив через зиму свою силу і не дасть достаточно тепла, так дуже потрібного для молодих ростинок. В старім розсаднику ховають ся всїлякі шкідники (о чім буде бесїда пізнїйше). На старім розсаднику кинуть ся всїлякі буряни, котрі приглушать тютюн і не дадуть ся єму добре розвинути ся. Розсадник треба ставити на затишнім місци, але виставленім при тім на дїлане тепла і сьвітла сонїчного, так, щоби бодай від 9 год. рано до 4 год. по полудни проміне сонця до него доходило. Розсадник мусить бути в сухім місци, щоби вода єго підтопляла. Коли-б не було такого місця, то треба доокола розсадника викопати рівчик на 50 центиметрів від розсадника а відтак, в місци де вода має спад, відпровадити єї рівчиком. Щоби розсадник був теплий, треба брати доброго кіньского гною, а в браку того и иншого, але добре перегнилого а не мервистого, і наложити верству на 40 до 50 центим. високу. Перед тим ще треба місце, де розсадник закладає ся, огородити плотом, або обложити драницями (дошками). На добре убитий навіз, насипає ся землї. Верства землї повинна бути на 15 до 20 центим. висока, а то в міру того, який дало ся навіз під розсадник. Найлїпша на розсадник земля єсть перехована через зиму (и. пр. в сухій коморі); хто такої собі не приладив, мусить брати сьвіжої та мусить уважати: щоби не була мокра (пізнає ся по тім, що перетирана в руках не збиває ся в кульки); щоби була з ґрунту добре справленого; щоби ґрунт перед тим був добре з бурянів висапаний і виполений. Землї з новини (неуправленого ґрунту) не треба брати. Землю на розсаднику треба рівномірно розложити, так, щоби всюди була рівно груба верства; не треба єї міцно убивати, лиш легко лопатою уплескати, потім граблями заскородити і розсадник готовий. Як великий має бути розсадник, се зависить від того, кілько хто ґрунту призначив під управу тютюну. Одно лиш важне: волить бути довший а вузший, а се тому, що широкий розсадник не мож' добре підливати і виполоти. Розсадник не повинен бути ширший як 120 центим., а коли буде ще 3 метри довгий, видасть подостатком розсади на 200 сяжнів ґрунту, а тілько найчастїйше малі господарі управляють. — Насїня тютювового на засїв дає ц. к. уряд викупна тютюну кождому плянтаторови даром, а то або зараз при відставі тютюну до закупна або через ц. к. сторожу скарбову присилає до кождої громади. В виду того не треба нікому старати ся о своє насїнє. Богато наших плянтаторів переховують насїнє, що самі зібрали. Того не раджу. Насїнє тютюну треба уміти зібрати, висушити і переховати, щоби було на засїв придатне. Вохкість, великі в зимі морози, велика теплота нищать зарід в насїню тютюновім і таке насїнє або не посходить, або видасть слабу, марну розсаду, що жаль працї. Ще-ж і се треба тямити, що плекаючи насїнє робимо собі велику шкоду, бо через то листє на тих билах не дасть такої видатности. Ц. к. уряд викупна тютюну перед роздачею тютюнового насїня робить пробу на кільчене і роздає лиш таке, з котрого на 100 зерен скільчить ся (зійде) напевно бодай 80 зерен. Важна і се річ, що насїня тютюну не треба уживати старшого як трилїтного, чи оно своє, чи з уряду, бо старше не є певне. З того виходить, що не потреба насїня тютюну анї збирати самому, анї на дальші лїта переховувати.

Телеґрами.

Цетинє 30 марта. В Скодарі, в Альбанії, католики зневажили магометаньску мошею, ізза чого прийшло межи магометанами а католиками до великого роз'яреня. Ситуация дуже напружена; базар і склепи позамикані. Валї старає ся успокоїти розярених і недопустити до проливу крови.

Оравиця 30 марта. В рафінериї нафти товариства зелїзниць державних настала експльозия кітла, в наслїдок чого розвалив ся цїлий будинок машиновий. Пять робітників згинуло на місци, шість єсть тяжко покалїчених, а богато більше або менше тяжко.

Берлин 30 марта. На інтерпеляцию Поляків в справі розвязаня зборів, на котрих говорено по польски, відповів секретар державний Бетхер, що на будуче власти державні не будуть розвязувати зборів лиш за само уживане польскої мови, але нехай Поляки самі старають ся причиняти ся до удержаня спокою і мира

Берлин 30 марта. Зачувати, що адмірали на Креті мають жадати збільшеня войск европейских на Креті.

За редакцию відповідає: Адам Кревховецкий

стріниця Янушевої ключницї, котру взяла та добра женщина в єї сирітстві і опущеню, бо мати їй умерла, а отець розпив ся, кудись поволїк ся і пропав без вісти. Мариянна була високого росту, мала потягле лице, не румяне але здорове, волосє темне і лискуче, очи синї, незвичайно гарні і мислячі, до того була тиха, смирна і не показувала нїякої охоти приманити до себе кого з двірскої служби, хочби навіть в честнім намірі випайденя мужа.

Якийсь час пан Януш придивляв ся їй, уважав, м иже підглядав єї, а пересьвідчивши ся, що бідна сирота і гарна і обичайна, а з очий видко, що має чуєливу і понятливу душу, та що могла би чогось навчити ся став глядати нагоди, аби бачити ся з нею, розмавляв, давав їй ріжні порученя, давав їй ріжні дрібні дарунки, так що то не впадало в очи і задержав таку терпеливість і помірковане, що нїхто з двірских не замітив єго прихильности до неї. Навіть честній ключници, котра уважала єго за сьвятого і так була до него привязана, що навіть по тихо господарила, не прийшло до голови, що пан справдї полюбив Мариянну і що она також лише виглядає тої хвилї, коли єго побачить, коли він до неї заговорить або дасть їй яке поручене.

При такій взаїмній охотї при відносинах пана до слуги, в так уладженім домі, де нїхто не сказав непотрібного слова і не зробив непотрібного кроку, прийшло до частїйших поручень, до случайної стрічи там, де не було нї цїкавого ока, нї чуйного уха, а від того до стисненя руки, хоч спрацьованої, але мимо того білої і пухкої, до пригладженя смаглявого лиця, до загляненя з близька в ті сині очи, котрі вже не мали сили відвернути ся і глядїли солодко, глубоко в паньске лице. По якімсь часї показало ся, що Мариянна ще більше поблїдла, стала потайки плакати, що пан Януш був чим раз сумнїйший, ходив задуманий і понурий, немов би собі чим докоряв і боров ся з собою. Але пан Януш, хоч не забув пруских часів і їх обичаїв, був честним чоловіком; не міг знести кривди сироти, котра завірила єму, що не надужиє слабости, котрої не мала сили побороти. Впрочім надто єї полюбив, за дуже навкучилась єму самота, надто утїшив ся надією, що відродить ся на ново і перелиє своє доси змарноване житє в сьвіжу і молоду галузку, котра окружить єго голову новою зеленню. Отже не довго вагував ся пан Януш і одного вечера, по нарадї з Нарбутом, велїв до себе „попросити“ Мариянну. То слово здивувало льокая, котрому видано приказ і утвердило єго в поміченях, які робив від якогось часу і про які повідомив і прочу службу. Отже коли війшов до комнати ключницї і застав дївчину, що сидїла в кутї заглублена в тяжкій задумі, сказав з усьміхом і притиском, що пан просить панну Мариянну до себе. Той усьміх добачила тїтка, котра вже також почала щось міркувати і заломивши руки гірко заплакала.

Але пів години по виходї Мариянни, коли не могла єї діждати ся і знести тої тревоги та хотячи будь що будь переконати ся, о скілько єї побоюваня оправдані, пішла за своєю сестрінницею, мучена гіркими думками та докоряючи собі необачностию і слїпотою. Коли отворила двері від комнати, що була перед паньскою спальнею, побачила стоячого на серединї пана Януша як обіймав Мариянну, що з любовію тулила ся до него і горячими поцїлунками вкривала єго руку. На той вид скрикнула честна женщина. Пан Януш хоч здрогнув ся на той крик, може перший в єго домі від 1809 р., але що був з себе вдоволений і щасливий, не розгнївав ся і лише усьміхнув ся; а Мариянна, вирвавшись з єго обіймів, побігла до тїтки, упала їй до ніг і відозвалась:

— Тїтусю! я согрішила, але той благородний чоловік обмив мене з того гріху. Прости менї, бідна тїточко, даруй матусю, бо я дуже, дуже щаслива! (Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.